



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Dvořáka a soudců JUDr. Petry Venclové, Ph.D. a JUDr. Aleše Korejtky v **právní věci žalobce: J.R.**, nar. „X“, bytem „X“, **zastoupen: JUDr. Denisem Mitrovičem, advokátem**, se sídlem Mírové náměstí 274, 517 21 Týniště nad Orlicí, **proti žalovanému: Krajský úřad Pardubického kraje**, se sídlem Komenského nám. 125, 532 11 Pardubice, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 01.12.2015, č.j. KrÚ 76935/2015,

t a k t o :

- I. **Žaloba se zamítá.**
- II. **Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému se toto právo nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Vymezení předmětu řízení:

Rozhodnutím žalovaného uvedeným v záhlaví tohoto rozsudku bylo podle § 90 odst. 5 zák. č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“) zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Městského úřadu Litomyšl (dále jen „správní orgán prvního stupně“) ze

dne 5.10.2015, č.j. MěÚ Litomyšl 26834/2015/BrP, jímž bylo žalobci podle ust. § 38 odst. 5 správního řádu, odepřeno právo nahlížet do správního spisu.

Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu podle části třetí, hlavy II., dílu 1. (§ 65 a násl.) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“), přičemž žaloba byla podána ve smyslu ust. § 72 odst. 1 s.ř.s. včas.

Žalobní body:

Žalobce namítá, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se správním řádem a tvrdí, že tímto rozhodnutím byl přímo zkrácen na svých právech. Uvádí, že na základě ust. § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „zákon o přestupcích“) bylo před správním orgánem prvního stupně zahájeno správní řízení týkající se jeho fyzického napadení, když toto řízení je vedeno z moci úřední, je tedy ovládáno principem oficiality, přičemž žalobce byl oznamovatelem přestupku a rovněž osobou poškozenou. Z tohoto důvodu žalobce očekával, že bude za účelem uplatnění svých práv náležitě poučen, avšak správní orgán prvního stupně žalobce ohledně správního řízení nijak nevyrozuměl. Žalobce shrnuje, že správní orgán prvního stupně nedodržel zákonné lhůty a řádně ho jako poškozeného nepoučil ve smyslu ust. § 4 odst. 2 správního řádu, ohledně práva na uplatnění náhrady škody. Žalobce namítá, že správní orgán prvního stupně tak jednal svévolně a překročil hranice správního uvážení.

Žalobce dále namítá, že na základě uvedeného jednání správního orgánu prvního stupně neměl jinou možnost než si smluvit schůzku prostřednictvím svého právního zástupce za účelem nahlédnutí do spisu, jemuž však nahlížení do spisu bylo odepřeno na základě ust. § 38 správního řádu, s tím, že žalobce nebyl poškozeným ve smyslu § 70 zákona o přestupcích, tedy účastníkem řízení podle § 72 téhož zákona, protože neuplatnil nárok na náhradu škody (o němž nebyl správním orgánem řádně poučen). Správní orgán prvního stupně rovněž nezohlednil, že žalobce byl oznamovatelem přestupku, bylo mu prokazatelně ublíženo na zdraví a má tak oprávněný zájem na průběhu a výsledku přestupkového řízení. Žalobce tak považuje žalované rozhodnutí a rozhodnutí správního orgánu prvního stupně za nezákonná, jejichž vydání předcházely vady řízení.

Žalobce navrhl, aby krajský soud žalované rozhodnutí včetně rozhodnutí správního orgánu prvního stupně zrušil.

Vyjádření žalovaného:

Žalovaný ve vyjádření k žalobě setrval na závěrech uvedených v žalovaném rozhodnutí, když na toto rozhodnutí plně odkazuje. K žalobním bodům uvádí, že souhlasí se žalobcem, že správní řízení před orgánem prvního stupně ohledně přestupku proti občanskému soužití dle ust. § 49 zákona o přestupcích, je řízením, které je správní orgán povinen vést z moci úřední. Rovněž uvádí, že se žalobce jako oznamovatel přestupku pokládá za poškozeného, neboť mu bylo ublíženo na zdraví. Žalovaný dále konstatuje, že ze správního spisu nevyplývá, že by byla způsobena majetková škoda, když vznik zranění sám o sobě nezakládá vznik škody, proto tedy nebyl žalobce poučen jako poškozený. K nemožnosti žalobce nahlédnout do správního spisu žalovaný uvádí, že žalobce chtěl tak učinit v době, kdy neprobíhalo řízení o přestupku, žalobce nebyl účastníkem řízení a ani neprokázal právní

zájem nebo jiný vážný důvod k nahlédnutí do spisu dle ust. § 38 odst. 2 správního řádu, tedy neunesl důkazní břemeno. Dále uvádí, že oznámení přestupku nezakládá právní zájem ve smyslu § 38 odst. 2 správního řádu a že se sice jednalo o jednání z moci úřední, ale správní orgán v tomto jednání sleduje zájem státu na stíhání pachatelů přestupků a ne soukromý zájem oznamovatele na potrestání pachatele.

Ohledně poučovací povinnosti správního orgánu ve smyslu ust. § 4 odst. 2 správního řádu, žalovaný uvádí, že tato povinnost správního orgánu se vztahuje na poučení o procesních právech a povinnostech, nikoliv na poučení o otázkách hmotného práva. Nezkoumá tak, zda oznamovateli přestupku vznikla škoda, ale poučuje o postupu, jak vzniklou škodu v přestupkovém řízení uplatnit. Dále k tomu uvádí, že řízení o škodě je v přestupkovém řízení řízením adhezním a pokud se osoba, které vznikla škoda, k řízení nepřipojí, nejsou tím její práva na náhradu škody dotčena a může se svého nároku domáhat u soudu. Vztah mezi poškozeným a obviněným je z povahy věci vztahem soukromoprávním, jeho předmětem je majetkový nárok. Poškozený nemá subjektivní veřejné právo na to, aby byla správním orgánem vyslovena vina obviněného z přestupku, přestupkový orgán tak usnadňuje poškozenému vymožení nároku, ale je na vůli poškozeného, zda se se svým nárokem k přestupkovému řízení připojí. Absence poučení ze strany správního orgánu nepůsobí ztrátu nároku na náhradu škody, poškozený jej může uplatnit u jiné instituce.

Žalovaný trvá na tom, že žalobci bylo nahlédnutí do spisu odepřeno v souladu se zákonem, protože neprokázal právní zájem. Žalovaný upozorňuje, že i v případě, že by bylo v rozporu s právem žalobci odepřeno nahlížet do spisu, nemohl by být tímto rozhodnutím zkrácen na svých právech, když se následně po odepření nahlédnutí do správního spisu s určitým nárokem na náhradu škody do přestupkového řízení připojil a v současné době již má postavení účastníka řízení. Za současného stavu tak nemůže jakýkoliv výsledek soudního řízení změnit postavení žalobce, soudní řízení tak dle žalovaného ztratilo smysl.

Žalovaný navrhl, aby krajský soud žalobu zamítl.

Rozhodné okolnosti projednávané věci:

Přestupek proti občanskému soužití dle zákona o přestupcích byl spáchán dne 17.6.2015 v obci Poříčí u Litomyšle na zasedání zastupitelstva této obce. V posuzovaném případě došlo k fyzickému napadení žalobce, kterému bylo ublíženo na zdraví tím, že byl pokousán na levém předloktí obviněným z přestupku, jak vyplývá ze zprávy o ambulantním vyšetření ze dne 17.6.2015. Žalobci prokazatelně vznikla újma ve výši 90,- Kč za uhrazení regulačního poplatku (č. 532048, amb. záznam 2293398) dne 17.6.2015. Žalobci byly rovněž předepsány antibiotika. Žalobce žádal o nahlédnutí do spisu, resp. zmocněnec žalobce JUDr. N. se dne 5. 10. 2015 v 9:10 hodin dostavil ke správnímu orgánu prvního stupně a požadoval, aby mu bylo umožněno nahlédnout do spisu sp. zn. P 136/2015/Bar. To mu bylo odepřeno s odkazem na ust. § 38 odst. 1, 2 správního řádu.

Posouzení věci krajským soudem:

Krajský soud přezkoumal žalované rozhodnutí v mezích žalobních bodů podle skutkového a právního stavu v době rozhodování správních orgánů v souladu s ust. § 75 odst. 1, 2 s.r.s., bez projednání věci podle § 51 odst. 1 s.r.s.

Podle § 49 odst. 1 zákona o přestupcích, se přestupku dopustí ten, kdo a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch, b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví, c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním, d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin, e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

Podle § 67 odst. 1 zákona o přestupcích, se přestupky projednávají z úřední povinnosti, pokud nejde o přestupky, které se projednávají jen na návrh (§ 68 odst. 1). Podle § 68 odst. 1 zákona o přestupcích, se přestupky podle § 49 odst. 1 písm. b) a d) a přestupky podle § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu a § 50 spáchané mezi blízkými osobami, jakož i přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, projednávají jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka (dále jen „navrhovatel“).

Podle § 4 odst. 2 správního řádu, správní orgán v souvislosti se svým úkonem poskytne dotčené osobě přiměřené poučení o jejich právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.

Podle § 70 odst. 1 zákona o přestupcích, uplatnil-li ten, komu byla přestupkem způsobena majetková škoda, nárok na její náhradu v řízení o přestupku, nebo u orgánu policie v trestním řízení, pokud věc byla postoupena správnímu orgánu k projednání a nejde o přestupek, který se projedná jen na návrh (dále jen „poškozený“), působí správní orgán, který přestupek projedná, k tomu, aby byla škoda dobrovolně nahrazena. Podle § 70 odst. 2 zákona o přestupcích, jestliže škoda a její výše byla spolehlivě zjištěna a škoda nebyla dobrovolně nahrazena, uloží správní orgán pachateli přestupku povinnost ji nahradit; jinak odkáže poškozeného s jeho nárokem na náhradu škody na soud nebo jiný příslušný orgán.

Podle § 72 zákona o přestupcích, v řízení o přestupku jsou účastníky řízení a) obviněný z přestupku, b) poškozený, pokud jde o projednávání náhrady majetkové škody způsobené přestupkem, c) vlastník věci, která může být zabrána nebo byla zabrána, v části řízení týkající se zabránění věci, d) navrhovatel, na jehož návrh bylo zahájeno řízení o přestupku podle § 68 odst. 1.

Podle § 38 odst. 1 správního řádu, účastníci a jejich zástupci mají právo nahlížet do spisu, a to i v případě, že je rozhodnutí ve věci již v právní moci (§ 73). Není-li účastník zastoupen, může spolu s účastníkem nahlížet do spisu i jeho Podle § 38 odst. 2 správního řádu, jiným osobám správní orgán umožní nahlédnout do spisu, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude-li tím porušeno právo některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem. Podle § 38 odst. 5 správního řádu, odepřel-li správní orgán osobě nahlížet do spisu nebo jeho části, vydá o tom usnesení, které se oznamuje pouze této osobě.

Z uvedené právní úpravy § 70 odst. 1, § 72 písm. b) zákona o přestupcích, vyplývá, že poškozený je účastníkem řízení v řízení o přestupku v případě, že u příslušného správního orgánu uplatní nárok na náhradu majetkové škody způsobené přestupkem. Účastníci řízení mají potom dle ust. § 38 správního řádu, právo nahlížet do spisu. Z ustanovení § 68 odst. 1 a § 67 odst. 1 zákona o přestupcích, rovněž vyplývá, že řízení o přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona o přestupcích, je řízení nenávrhové, tedy zahájené z moci úřední. Žalobce v této souvislosti v první řadě namítá, že ho správní orgán prvního stupně v rámci řízení o přestupku ovládaného principem oficiality řádně nepoučil ve smyslu ust. § 4 odst. 2 správního řádu, jako poškozeného ohledně možnosti uplatnění nároku na náhradu škody. Správní orgán by tak měl dle žalobce v rámci řízení o přestupku po té, co obdrží spisovou dokumentaci, z níž je zřejmé, že došlo v důsledku přestupku ke vzniku škody, poučit dle ust. § 4 odst. 2 správního řádu osobu, jíž tato škoda vznikla, o možnosti uplatnit nárok na její náhradu v rámci správního řízení. Teprve potom, co se tato osoba vzdá nároku na náhradu škody či nereaguje na výzvu správního orgánu, by měl správní orgán vydat příkaz v přestupkovém řízení.

K interpretaci poučovací povinnosti správního orgánu ve smyslu ust. § 4 odst. 2 správního řádu, se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 7.9.2015, č.j. 9 As 27/2015-59, a to tak, že poučení se týká dotčených osob ohledně jejich procesních práv a povinností, a to takovým způsobem, aby tyto nebyly v důsledku jejich neznalosti poškozeny. Ustanovení § 4 odst. 2 správního řádu, stanoví podmínky, za nichž je nezbytné vyhovět poučovací povinnosti, a to, je-li to 1) vzhledem k povaze úkonu a 2) k osobním poměrům dotčené osoby potřebné. (srov. rozsudek NSS ze dne 7.9.2015, č.j. 9 As 27/2015-59, rozsudky správních soudů jsou dostupné na www.nssoud.cz). Dle právního názoru uvedeného v rozsudku NSS je třeba vždy zvážit povahu úkonu, o kterém má být dotčená osoba poučena a osobní poměry dotčené osoby v závislosti především na skutečnosti, zda má daná osoba právnické vzdělání či zda je v řízení zastoupena obecným zmocněncem. V případě žalobce, který namítá absentování poučení o možnosti vznést nárok na náhradu škody, je třeba zvážit právě tento nárok na náhradu škody a samotnou povahu škody, která žalovanému vznikla, a to především skutečnost, zda škoda způsobená žalobci a tento nárok na náhradu škody byl či měl být správnímu orgánu zřejmý, zda byla škoda spolehlivě zjištěna či zda vyplývá ze spisové dokumentace. Při zvažování povahy nároku na náhradu škody, která vznikla žalobci přestupkem, je třeba rovněž vzít v potaz, že dle v rozhodné době platné právní úpravy přestupkového řízení je dle ust. § 72 písm. b) zákona o přestupcích, účastníkem řízení poškozený pouze, jde-li o projednávání náhrady majetkové škody způsobené přestupkem. V případě nemajetkové újmy zákon o přestupcích postavení účastníka řízení poškozenému nepřiznává. Pro posouzení povahy úkonu (nároku na náhradu škody) je tedy rozhodné, zda způsobená škoda či újma přestupkem byla majetková, nebo nemajetková. Při vzniku nemajetkové újmy poškozenému nárok na její náhradu v rámci řízení o přestupku nevzniká, tedy poškozeného není o čem poučovat. Pojem újmy není v právním řádu definován ani vymezen. Dle pojetí nápravy újmy podle zákona č. 89/20012 Sb., občanského zákoníku, pojem „újma“ kryje jak újmu majetkovou, tak nemajetkovou. Stále se ale rozlišuje škoda jako újma majetková a dále újma nemajetková (imateriální). Obecně můžeme za újmu považovat takovou ztrátu, kterou osoba utrpí na právem chráněném statku. Škodu dle dosavadní ustálené judikatury lze vymezit jako újmu, která se projevuje v majetkové sféře poškozeného, je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy napravitelná poskytnutím majetkového plnění, ať již ve formě naturální restituce, nebo v penězích

(stanovisko Nejvyššího soudu ČR, Rc 55/71, str. 151 a Rc 14/2005, dostupné ve Sbírce soudních rozhodnutí). Oproti tomu nemajetková újma spočívá v narušení osobního zájmu poškozeného, který nemá hodnotu měřitelnou v penězích, a proto nevede ani k žádnému snížení jeho majetku.

Ze správního spisu vyplývá, že v posuzovaném případě bylo žalobci ublíženo na zdraví tím, že byl pokousán na levém předloktí. Žalobci tedy byla způsobena újma na zdraví, tedy primárně došlo ke vzniku nemajetkové újmy. Ublížení na zdraví samo o sobě nezakládá vznik majetkové újmy. Je tedy zřejmé, že v první řadě vznikla žalobci újma nemajetková a majetková škoda vznikla pouze v této závislosti na ublížení na zdraví, s ošetřením žalobce. Ze správního spisu vyplývá, že žalobci prokazatelně vznikla majetková škoda pouze za uhrazení regulačního poplatku ve výši 90,- Kč a pravděpodobně za předepsání antibiotik. Nicméně pokud jde o právo na uplatnění této majetkové újmy, k tomu uvádí krajský soud následující. Při zvažování nutnosti a rozsahu míry poučení správní orgán hodnotí nejen povahu úkonu, ale i osobní poměry dotčené osoby (druhá podmínka), když je zřejmé, že nutnost důsledného poučení se předpokládá u osoby práva neznalé oproti osobě zastoupené advokátem či jinou osobou v oboru práva vzdělanou. Proto lze důvodně předpokládat, že advokát, který byl žalobcem zmocněn k zastupování (JUDr. Denis Mitrovič) a rovněž tak jeho zaměstnanec, osoba s právníkům vzděláním (JUDr. P. N.) byl znalý toho, že, aby se stal žalobce účastníkem řízení, musí vznést nárok na náhradu majetkové škody. Tento důvod neuplatnění majetkové újmy jako důvod odmítnutí nahlížení do spisu je zřejmý z úředního záznamu ze dne 5.10.2015, tedy zaměstnanec zmocněnce žalobce byl na nutnost uplatnění nároku na majetkovou újmu dle tohoto záznamu upozorněn, přičemž z úředního záznamu nelze dovodit, že by prokázal jiný právní zájem či vážný důvod na nahlížení do spisu. Ze správního spisu přitom vyplývá, že příkaz vydaný správním orgánem prvního stupně, kterým byl obviněný uznán vinným z předmětného přestupku, byl vypraven až dne 6.10.2015 (č.j. MěÚ Litomyšl 26944/2015/BrP). Správní orgán prvního stupně tedy uvedený příkaz vydal až po osobním jednání u správního orgánu, kde mohl zaměstnanec zmocněnce žalobce náhradu škody uplatnit. Krajský soud činí ten dílčí závěr, že poměry osoby žalobce s ohledem na jeho zastoupení advokátem v posuzovaném případě nezakládaly povinnost správního orgánu výslovně jej poučit o právu na uplatnění nároku na náhradu škody. Krajský soud tak uzavřel, že postup správního orgánu prvního stupně byl v mezích ustanovení § 4 odst. 2 správního řádu.

Námítka ohledně nedostatku poučovací povinnosti správního orgánu je proto nedůvodná.

Ohledně druhé žalobní námítky, kdy žalobce namítá, že mu bylo nezákonně odepřeno nahlédnout do spisu, krajský soud odkazuje na právě uvedenou argumentaci. Žalobce byl osobou neoprávněnou nahlédnout do spisu v souladu s ust. § 38 odst. 1, 2 správního řádu *a contrario*. Krajský soud se ztotožňuje se závěrem správního orgánu prvního stupně i se závěrem žalovaného, že žalobce neuplatnil nárok na náhradu škody, nebyl tak účastníkem řízení ani neprokázal právní zájem nebo jiný vážný důvod k nahlédnutí do spisu. Skutečnost, že žalobci bylo ublíženo na zdraví, nebo že byl oznamovatelem přestupku, samy o sobě nezakládají právo nahlížet do spisu dle ust. § 38 správního řádu. Ostatně žalobce tyto skutečnosti jako důvody k nahlédnutí do spisu v rozhodné době neuvedl a není povinností správního orgánu si tyto za něj domýšlet. Správní orgán prvního stupně tak postupoval zcela správně, když zaměstnanci zmocněnce žalobce odmítl nahlédnout do spisu. V souladu s ust.

§ 38 správního řádu, vydal správní orgán prvního stupně usnesení, které bylo v uvedeném ohledu řádně odůvodněno.

Žalovaný proto postupoval v souladu se zákonem, když odvolání žalobce podle § 90 odst. 5 správního řádu, zamítl a napadené usnesení správního orgánu prvního stupně potvrdil.

Krajský soud ze shora uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl v souladu s ust. § 78 odst. 7 s.ř.s.

Náklady řízení:

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., když neúspěšný žalobce neměl právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému toto právo krajský soud nepřiznal, neboť žalovanému nevznikly takové náklady řízení, které by významně přesahovaly obvyklý rozsah jeho úřední činnosti.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Pardubicích dne 20. července 2016

JUDr. Jan Dvořák v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Kateřina Vrabcová